

**Министарство финансија
Републике Српске**

**Министарство управе и
локалне самоуправе
Републике Српске**

Инвестиционо-развојна банка
Републике Српске

Empowered lives.
Resilient nations.

**ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОЦЕНИ СОЦИО-ЕКОНОМСКИХ УТИЦАЈА 1. ГОДИШЊЕГ
ЦИКЛУСА ФИНАНСИЈСКОГ МЕХАНИЗМА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ ПРОЈЕКТА
ИНТЕГРИСАНОГ И ОДРЖИВОГ ЛОКАЛНОГ РАЗВОЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ
2014-2015**

Мај, 2016. године

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	3
2. СВРХА ИЗВЈЕШТАЈА.....	3
3. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИЗВЈЕШТАЈА.....	4
4. ПРЕГЛЕД РЕЗУЛТАТА ФИНАНСИЈСКОГ МЕХАНИЗМА	5
4.1 Директни ефекти реализације Финансијског механизма	5
4.2 Допринос Финансијског механизма реализацији стратешких докумената Републике Српске и локалних развојних стратегија	8
4.2.1 Стратешки оквир Републике Српске	8
4.2.2 Локалне развојне стратегије	8
4.3 Ефективност и ефикасност управљања Финансијским механизмом	9
4.3.1 Људски ресурси	9
4.3.2 Административни оквир и процедуре	10
4.3.3 Капацитети корисника	10
4.3.4 Видљивост и промоција Финансијског механизма	11
4.3.5 Одрживост	11
5. КЉУЧНЕ ПРЕПОРУКЕ ЗА ДАЉЊЕ ФУНКЦИОНИСАЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ МЕХАНИЗМА.....	11

1. УВОД

У циљу стимулисања реализације локалних развојних приоритета, Развојни програм Уједињених нација (УНДП), Влада Швајцарске, Министарство финансија Републике Српске, Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске и Инвестиционо-развојна банка Републике Српске (ИРБРС) – Фонд за развој и запошљавање, потписали су *Меморандум о разумијевању*, дана 19.03.2014. године, чиме је успостављен *Финансијски механизам за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја у Републици Српској* (у даљем тексту: Финансијски механизам).

Одлуком Владе Републике Српске о начину и поступку финансирања пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја у Републици Српској, Службени гласник Републике Српске, број: 52/14 и 89/14, успостављен је правни оквир којим су уређени начин и поступак, финансирање и области финансирања пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја, и то:

- 1. Побољшање приступа и квалитета јавних услуга у јединицама локалне самоуправе**, у складу са *Стратегијом развоја локалне самоуправе у Републици Српској за период 2009-2015. године*, стратешки циљ 3: „Осигурање доступности и квалитета јавних услуга за све грађане,“ не укључујући административне услуге (*Приоритетна област 1*).
- 2. Развој привреде или пољопривреде у руралним подручјима**, у складу са *Стратешким планом руралног развоја Републике Српске за период 2009-2015. године*, стратешки циљ 1: „Побољшање конкурентности пољопривреде и шумарства,“ специфични циљ 1.2: „Инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа,“ подмјера 1.2.1. и 1.2.2. (*Приоритетна област 2*).

Укупна расположива средства за провођење 1. годишњег циклуса Финансијског механизма 2014-2015 износила су 520.000 USD. Од овог износа, 400.000 USD осигурано је кроз Влада Швајцарске/УНДП *Пројекат интегрисаног локалног развоја (ILDP)*, док је преосталих 120.000 USD обезбиједила Влада Републике Српске, путем Министарства финансија. Финансијски допринос Механизма по појединачном пројекту, на бесповратној (грант) основу, кретао се у распону од 50.000 KM до 100.000 KM, уз обавезу крајњег корисника да обезбиједи средства суфинансирања у минималном износу од 20% укупне вриједности пројектом предвиђених активности.

По основу *Јавног позива јединицама локалне самоуправе у Републици Српској за подношење приједлога пројеката за додјелу средстава из Финансијског механизма за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја* пристигло је укупно 48 пројектних апликација. Одлуком Пројектног одбора Финансијског механизма о усвајању ранг-листе, по приоритетним областима те Одлуком Владе Републике Српске о потврђивању ранг-листе, Службени гласник Републике Српске, број: 89/14, а у складу са резултатима административне провјере и техничке евалуације, за финансирање је одобрено девет (9) пројектних приједлога.

2. СВРХА ИЗВЈЕШТАЈА

Извјештај о процјени социо-економских утицаја 1. годишњег циклуса Финансијског механизма за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја 2014-2015 (у даљем тексту: Извјештај) пружа cjеловит увид у остварене резултате и постигнуте ефекте јавног финансијског механизма у односу на иницијално постављене циљеве и промовисане социо-економске и развојне приоритете локалних заједница и Републике Српске. На бази стеченог искуства у провођењу 1. циклуса Финансијског механизма, Извјештај упућује на правце даљег побољшања његове ефикасности и

ефективности, уједно преносећи „научене лекције“ за које су очекивања како ће бити корисне у упостављању сличних механизма финансирања – грант шема, концептуално и циљно усклађених са специфичностима потреба и приоритета свеукупног друштвено-економског раста и развоја Републике Српске и шире. Ради се о Извјештају који се, по први пут заснива на остварењу резултата и сагледавању њихове дугорочне одрживости са аспекта стратешких, развојно орјентисаних одређења локалних заједница чије испуњење, уједно доприноси и постизању циљева и приоритета промовисаних стратешким документима Републике Српске.

Извјештај је припремљен у складу са чланом 2. *Меморандума о разумијевању* и тачком XVI *Одлуке Владе Републике Српске о начину и поступку финансирања пројеката*, према којим је ИРБРС „дужна извјештавати Владу, Пројектни одбор и јавност о резултатима реализације пројеката.“

Након усвајања од стране Пројектног одбора Финансијског механизма, Извјештај се подноси на разматрање и усвајање Влади Републике Српске. Резултати процјене социо-економских утицаја проведених пројеката, путем овог Извјештаја, биће представљени и широј јавности у Републици Српској и Босни и Херцеговини.

3. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИЗВЈЕШТАЈА

За израду Извјештаја коришћена је методологија коју су заједнички припремиле и усагласиле ИРБРС и УНДП. Оперативне активности процјене социо-економских утицаја и израде овог Извјештаја, што је укључивало и прикупљање и обраду неопходних података, провела је ИРБРС, уз свеобухватну помоћ и стручну подршку УНДП.

Методологијом израде Извјештаја предвиђено је коришћење два (2) основна алата, и то:

1. детаљна анализа, и
2. резултати спроведених анкета.

Детаљном анализом обрађене су информације добијене реализацијом пројеката, у складу са финалним техничким и финансијским извјештајима о провођењу пројеката у цјелини и налазима завршних контрола, обављених у склопу активности на одобравању ових извјештаја. За ту намјену коришћени су *индикатори за праћење (мониторинг) пројеката*, како су предвиђени пројектним приједлозима, односно подаци о постигнутим резултатима проведених пројеката, према стању индикатора наведеном у финалним извјештајима. Ради постизања потпуног увида у стварне резултате пројектних активности, од корисника средстава Финансијског механизма прикупљени су подаци о стању резултата, према предвиђеним индикаторима, на дан 31.12.2015. године. Кумулативни подаци анализирани су у односу на циљеве Финансијског механизма, тј. анализирани су ефекти проведених пројеката у односу на промисане циљеве, како стратегија Републике Српске, тако и стратешких докумената јединица локалне самоуправе.

С намјером постизања непосредног увида у све кључне аспекте који прате поступак одабира корисника средстава Финансијског механизма, провођење одабраних пројеката, укључујући и квалитет и значај пружене подршке од стране ИРБРС, као партнерске институције на успостављеном Механизму задужене за оперативно управљање истим, затим релевантности Финансијског механизма у поређењу са стварним потребама и приоритетима локалних заједница те сврсисходности његовог провођења и у наредном периоду, **анкетирани су сви корисници средстава 1. годишњег циклуса Финансијског механизма 2014-2015**, односно представници локалних самоуправа који су били непосредно ангажовани у припреми и спровођењу одобрених пројеката (укупно 8).

Анкетирање крајњих корисника пројектних резултата омогућило је прикупљање података о мишљењу и задовољству корисника проведеним пројектним активностима, њиховом утицају на побољшање квалитета и доступности јавних услуга, односно повећању (или стварању претпоставки за

повећање) прихода у оквиру домаћинства. Корисници пројектних резултата изнијели су мишљење и о доприносу финансираних пројеката развоју локалне заједнице и побољшању услова живота у руралним срединама, те корисности провођења сличних пројеката и у наредном периоду. Анкетирањем су били обухваћени корисници у свим локалним заједницама којима су одобрена средства Финансијског механизма (укупно 108 крајњих корисника пројектних резултата).

Прикупљени анкетни подаци адекватно су обрађени и презентовани у овом Извјешатају. На тај начин добијене информације омогућиле су извођење релевантних процјена о социо-економским утицајима Финансијског механизма на основу којих су дате и конкретне препоруке за његова даља побољшања и прилагођавања стварним потребама и могућностима локалних заједница у Републици Српској.

4. ПРЕГЛЕД РЕЗУЛТАТА ФИНАНСИЈСКОГ МЕХАНИЗМА

4.1 Директни ефекти реализације Финансијског механизма

У склопу 1. годишњег циклуса Финансијског механизма 2014-2015 одобрено је финансирање девет (9) пројеката:

Приоритетна област 1 - Побољшање приступа и квалитета јавних услуга у јединицама локалне самоуправе (јавне услуге):

1. **Општина Шипово:** „Повећање доступности и квалитета примарне здравствене заштите на подручју општине Шипово,“ одобрени износ финансирања 71.137,15 КМ;
2. **Општина Нови Град:** „Ширење доступности и квалитета јавних комуналних услуга на рурална подручја општине Нови Град,“ одобрени износ финансирања 76.699,53 КМ;
3. **Општина Калиновик:** „Реконструкција и санација доводног цјевовода водовода Врховина,“ одобрени износ финансирања 100.000,00 КМ;
4. **Општина Купрес РС:** „Набавка возила за опремање комуналног предузећа,“ одобрени износ финансирања 78.156,00 КМ;
5. **КП „Рибник“ а.д. - Рибник:** „Набавка специјалног моторног возила за сакупљање и одвоз смећа,“ одобрени износ финансирања 51.480,00 КМ.

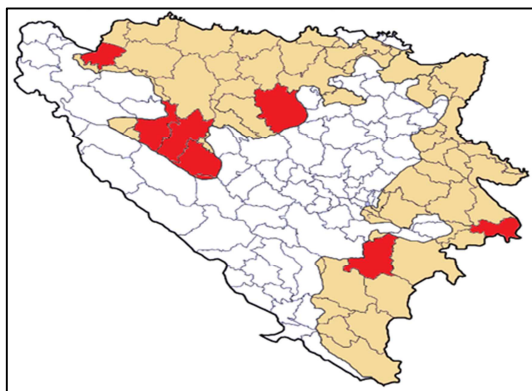
Приоритетна област 2 – Развој привреде и пољопривреде у руралним подручјима (рурални развој):

1. **Општина Мркоњић Град:** „Од воћара до предузетника – подршка складиштења воћа у хладњачама,“ одобрени износ финансирања 73.521,42 КМ;
2. **Општина Рудо:** „Лимска долина у црвеном злату,“ одобрени износ финансирања 55.988,99 КМ;
3. **Општина Теслић:** „Подршка развоју руралног подручја општине Теслић,“ одобрени износ финансирања 52.000,00 КМ;
4. **Општина Србац:** „Кооператива Србац – јачање и развој сектора јагодичастог, бобичастог и шумског воћа,“ одобрени износ финансирања 99.999,98 КМ.¹

¹ Општина Србац накнадно је, дана 20.03.2015. године, одустала од провођења одобреног пројекта те раскинула Уговор о додјели средстава у склопу Финансијског механизма за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја у Републици Српској, а као разлог за раскид наведено је „постојање могућности да Општина не обезбједи Финансијска средства (предвиђено учешће општине Србац у суфинансирању) потребна

Територијални распоред локалних заједница у Републици Српској чији су пројекти подржани кроз 1. годишњи циклус Финансијског механизма 2014-2015 приказан је на Графикону 1 (означене црвеном бојом).

Графикон 1: Територијални распоред локалних заједница у Републици Српској чији су пројекти подржани кроз Финансијски механизам

Укупна вриједност реализованих пројеката износи 851.719,86 КМ, од чега се 536.723,04 КМ (64%) односи на средства Финансијског механизма, док су преосталих 314.996,83 КМ (37%) обезбиједили корисници из сопствених извора. У структури финансијског доприноса Механизма, средства осигурана кроз Влада Швајцарске/УНДП *Пројекат интегрисаног локалног развоја (ILDP)* учествују са 402.283,70 КМ (75%), односно средства Владе Републике Српске, са 134.439,34 КМ (25%). Све остварене уштеде у односу на одобрене износе средстава Финансијског механизма искоришћене су за финансирање пројеката у склопу 2. годишњег циклуса Финансијског механизма за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја у Републици Српској 2015-2016.

Резултати и ефекти Финансијског механизма у подручју „јавних услуга,“ превасходно се огледају у следећем:

- ✓ **изграђено је 4.143,00 m нове, те реконструисано и санирано 12.115,30 m** постојеће водоводне мреже;
- ✓ набављена је **опрема за 1 службу хитне помоћи**, укључујући и санитетско возило са пратећом опремом, на који начин су створене претпоставке за ефикасније пружање и повећање доступности примарне здравствене заштите за око 12.000 становника;
- ✓ набавком намјенских возила (**специјално моторно возило за сакупљање и одвоз отпада, комбинована грађевинска машина и камион – кипер**) и осталих средстава за опремање комуналних предузећа у двије новоформиране, претежно руралне локалне заједнице омогућено је повећање оперативности ових предузећа, а самим тим и доступности и квалитета јавних услуга што је нужна претпоставка за одржавање становништва на овим подручјима (око 2.900 становника).

Дакле, имплементацијом одобрених пројеката у склопу *Приоритетне области 1* омогућено је **побољшање приступа и квалитета јавних услуга за 16.520 грађана**. Пројектним резултатима непосредно су обухваћени грађани у пет (5) локалних заједница те, посредно у још двије (2) општине (Језеро и Купрес РС), захваљујући укључености њиховог становништва у систем примарне здравствене заштите коју обезбијеђује корисник средстава Финансијског механизма - Општина Шипово. Отуда и

за реализацију пројекта, а нарочито за активности које се односе на извођење грађевинских радова на изградњи објекта хладњаче и набавке расхладне опреме.“

результати спроведене анкете недвојбено упућују на позитивни став крајњих корисника када је у питању допринос имплементираних пројеката побољшању доступности и/или квалитета јавних услуга у овим локалним срединама.

Секторска структура крајњих корисника пројектних резултата у оквиру *Приоритетне области 1* приказана је наредним графиконом:

Графикон 2: Секторска структура крајњих корисника пројектних резултата у оквиру *Приоритетне области 1 – јавне услуге*

Кроз финансирање одобрених пројеката у подручју „**руралног развоја**,” постигнути су следећи резултати и ефекти:

- ✓ на двије (2) локације у општини Теслић **инсталирани су погони за сушење и паковање воћа**;
- ✓ у општини Мркоњић Град **инсталирана је хладњача** укупних складиштарских капацитета од 60 тона;
- ✓ набављено је и подијељено крајњим корисницима **4.350 садница шљиве** у општини Теслић, односно **61.200 садница малине** и систем за наводњавање **4,5 ха нових малињака** у општини Рудо.

Крајњи корисници исказали су позитивни став о доприносу имплементираних пројеката на повећање конкурентности и одрживости воћарске производње; динамика ефектуирања пројектних резултата на повећање прихода домаћинстава у руралним срединама условљена је вегетативним циклусом и осталим условима воћарске производње те ће бити видљиви кроз наредни временски период (према резултатима спроведене анкете међу крајњим корисницима пројектних резултата). У прилог томе говоре и подаци како је директна, односно индиректна корист од имплементације пројеката идентификована у случају **451 пољопривредног газдинства** у руралним подручјима ових локалних заједница. Непосредна корист од резултата подршке одрживом повратку, кроз подјелу садног материјала, остварена је за укупно **24 повратничка домаћинства**. У току су и активности на успостављању једне пољопривредне задруге која је, као облик удруживања и организовања пољопривредних произвођача, препозната као кључна претпоставка за побољшање њихове конкурентности и тржишних могућности. У сваком случају, конкурентнија пољопривредна производња води побољшању услова живота и увођењу веће разноликости код остваривања прихода у руралној економији, а самим тим и постизању промовисаних социјалних и економских циљева Републике Српске.

У оквиру 1. годишњег циклуса финансирања успјешно је спроведен и један (1) пројекат **међуопштинске сарадње** између општина Мркоњић Град и Рибник, путем којег је стимулисан даљи развој ваћарства на подручју ових општина, увезивање произвођача и олакшавање њиховог наступа

на тржишту, кроз организовање заједничких обука за воћаре, те међусобну размјену знања и стеченог искуства.

Ефекти пројеката спроведених у подручју „јавних услуга“ не ограничавају се искључиво на урбана средишта локалних заједница. Управо супротно. Користи од њиховог спровођења доступне су и становништву у руралним срединама чиме су осигурани кључни импулси одрживом развоју тих подручја.

Детаљни *Преглед индикатора за праћење (мониторнг) пројеката* налази се у прилогу овог Извјештаја.

4.2 Допринос Финансијског механизма реализацији стратешких докумената Републике Српске и локалних развојних стратегија

4.2.1 Стратешки оквир Републике Српске

Имплементација одобрених пројеката у склопу *Приоритетне области 1*, као што је то већ истакнуто, омогућила је побољшање приступа и квалитета јавних услуга за укупно 16.520 грађана. На тај начин, пружен је непосредни допринос постизању циљева *Стратегије развоја локалне самоуправе Републике Српске за период 2009-2015. године*, у дијелу који се тиче „осигурања доступности и квалитета јавних услуга за све грађане.“

Провођење одобрених пројеката у оквиру *Приоритетне области 2*, захваљујући оствареним инвестицијама „у модернизацију постојећих и изградњу нових прерађивачких капацитета,“ непосредно је допринијело постизању циљева зацртаних *Стратешким планом руралног развоја Републике Српске за период 2009-2015. године*. Осим тога, захваљујући набавци и дистрибуцији садног материјала стимулисан је даљи развој пољопривредне производње у подручју воћарства, односно генерисање сигурне сировинске основе за домаће прерађивачке капацитете, укључујући свакако и стварање значајних извозних вишкова (малинарска производња на подручју општине Рудо претежно је извозно орјентисана).

4.2.2 Локалне развојне стратегије

Успостављањем Финансијског механизма пружена је могућност јединицама локалне самоуправе у Републици Српској да обезбиједи средства за реализацију пројеката, чији су приоритет и значај препознати у локалним развојним документима.

Захваљујући успјешном окончавању одобрених пројеката у склопу 1. годишњег циклуса Механизма, осигуран је допринос постизању локалних приоритета у вези са: *уређењем и повећањем капацитета примарне здравствене заштите; реконструкцијом, санацијом и проширењем мреже водоснабдијевања становништва, како у урбаним, тако и у руралним срединама; одрживим управљањем природним ресурсима и унапређењем система управљања отпадом; набавком возила и остале опреме за опремање локалног комуналног предузећа, што је гаранција његове оперативности и функционалности; унапређењем пољопривредне производње, кроз подизање нових засада јагодастог воћа; креирањем нових радних мјеста у области пољопривреде и производње хране, кроз пружање подршке пројектима производње, прераде и складиштења пољопривредних производа; побољшањем конкурентности производње, путем подршке изградњи сушаре за воће и љекобиље.*

Дакле, Финансијским механизмом промовисан је принцип „вертикалне интеграције,“ према којем провођење предложеног пројекта мора бити предвиђено локалним развојним документом, односно

непосредно доприносити постизању циљева који су зацртани стратешким документима Републике Српске у подручју унапређења јавних услуга и руралног развоја.

4.3 Ефективност и ефикасност управљања Финансијским механизмом

4.3.1 Људски ресурси

Стратешко управљање, вођење и усмјеравање, као и контролу и надзор над радом Финансијског механизма обавља Пројектни одбор којег чине по један представник УНДП, Амбасаде Швајцарске, Министарства финансија РС, Министарства управе и локалне самоуправе РС и ИРБРС. Све активности оперативног управљања Механизмом проводи ИРБРС, у складу са постојећим законским оквиром у Републици Српској и одлукама Пројектног одбора.

ИРБРС је формирала **Пројектни тим за „оперативно вођење, усмјеравање и надзор на имплементацији Механизма за финансирање интегрисаног и одрживог локалног развоја у Републици Српској.“** Пројектни тим чине четири (4) запосленика ИРБРС, оперативно задужена за вођење Механизма, финансијски менаџмент и исплате, јавне набавке, те мониторинг и теренску контролу реализације финансираних пројеката.

У периоду провођења одобрених пројектних приједлога, Пројектни тим ИРБРС обавио је укупно 36 теренских посјета корисницима Финансијског механизма, ради пружања подршке у предимплементационој и имплементационој фази пројекта, надзора над провођењем поступка јавне набавке, припреме и учествовања у промотивним догађајима те у склопу активности на одобравању привремених и финалних техничких и финансијских извјешатаја и захтјева за надокнаду средстава.

Ради постизања успјешне примјене процедура и осигуравања квалитета у процесу провођења локалних развојних иницијатива, на захтјев корисника, Пројектни тим ИРБРС пружио је свеобухватну и непосредну подршку и додатна појашњења поводом специфичних, уговором предвиђених услова и захтјева пројектне имплементације. Осим тога, одржавана је редовна комуникацију са корисницима средстава, у циљу очувања континуитета у праћењу и обезбијеђивања потпуног увида у процес имплементације одобрених пројеката локалних заједница у Републици Српској.

Оперативни трошкови управљања 1. годишњим циклусом Финансијског механизма 2014-2015, којим су обухваћени и трошкови техничког и финансијског мониторинга провођења одобрених пројеката, износили су 36.557,67 КМ или 4,3% вриједности укупно реализованих пројеката локалних заједница. Неновчани допринос ИРБРС успостављању и провођењу Финансијског механизма износи 17.641,00 КМ (коришћење просторија ИРБРС, трошкови поштанских и телефонских услуга, трошкови коришћења службених аутомобила у пројектне сврхе и сл.).

Корисници средстава Финансијског механизма исказали су посебно задовољство оствареном комуникацијом током имплементације пројеката, пруженом подршком и помоћи од стране Пројектног тима ИРБРС што је допринијело, не само њиховом ефикаснијем провођењу, него и постизању бољих резултата и свеукупних ефеката у односу на препознате локалне развојне приоритете (према резултатима проведене анкете).

За спровођење пројеката обезбијеђених у сарадњи са међународним и домаћим институцијама и организацијама, на грант основи, већ су изграђени институционални и организациони капацитети ИРБРС, кроз новоуспостављени *Сектор за међународну сарадњу*. Сигуран пут за повећање оперативне ефикасности ИРБРС у подручју имплементације пројеката јесте пружање адекватне обуке лицима ангажованим на овим пословима, као и омогућавање размјене знања и искустава са сличним институцијама које су ангажоване на управљању грант шемама, у земљи и окружењу.

4.3.2 Административни оквир и процедуре

Избор корисника средстава Финансијског механизма извршен је путем *Јавног позива јединицама локалне самоуправе у Републици Српској за подношење приједлога пројеката за додјелу средстава из Финансијског механизма за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја*, на транспарентан начин, према унапријед познатим, јасно и прецизно постављеним критеријумима и процедурама. Подносиоцима пројеката који су оцијењени неприхватљивим кроз процес административне провјере (укупно 33 или 75% апликација) достављена су детаљна писмена образложења разлога неприхватљивости, а све у циљу додатног едуковања и подизање нивоа оспособљености јединица локалне самоуправе за припрему пројектних приједлога у складу са релевантним процедурама и захтјевима, у првом реду оних које примјењује Европска унија. Након достављања званичних обавјештења о резултатима *Јавног позива* подносиоцима пројектних апликација, уложен је један (1) приговор на резултате административне провјере. Тим поводом, ИРБРС је аргументовано указала на околности према којим је процес евалуације и одабира пројектних приједлога, у потпуности спроведен у складу са принципима и критеријумима који су усаглашени и одобрени од стране партнера на успостављеном Финансијском механизму, те да није направљен било какав пропуст нити је, на било који начин оштећен апликант.

Све активности административног и финансијског извјештавања провођене су у складу са *Споразумом између Развојног програма Уједињених нација и Инвестиционо-развојне банке Републике Српске о провођењу Пројекта интегрисаног локалног развоја гдје UNDP служи као партнер у провођењу и Амандманом бр. 2 на Споразум, Прилог 3: Планиране активности, ресурси и уплате цијелокупног пројекта (2014-2016)*.

4.3.3 Капацитети корисника

Финансијски механизам дјелује у складу са најбољим праксама подршке локалном и регионалном развоју које се примјењује у земљама Европске уније путем грант шема што је релативна новина у односу на искуство које су локалне заједнице претходно стекле у провођењу сличних, развојно орјентисаних пројеката. С тим у вези и сам поступак припреме и подношења пројектних приједлога, према захтјевима *Јавног позива*, од стране корисника Механизма, цијењен је, у извјесној мјери сложеним (у складу са налазима проведеног анкетања).

Недостатак интерних знања и искуства у јединицама локалне самоуправе у провођењу пројеката према захтјевима и критеријумима Финансијског механизма надомјештен је свеобухватном подршком која је пружена његовим корисницима од стране Пројектног тима ИРБРС, током цијелокупног циклуса пројектне имплементације. Претходно је, ИРБРС, у сарадњи и уз финансијску подршку „Система обуке за јединице локалне самоуправе у БиХ,“ организовала тродневну обуку на тему „Имплементација, мониторинг и евалуација пројеката,“ за укупно 16 представника локалних пројектних тимова који су непосредно били задужени за имплементацију, мониторинг и евалуацију, односно финансијско управљање пројектним активностима. Тиме су створене претпоставке за успјешни почетак имплементације, а затим и спровођење, те окончавање одабраних пројеката.

Корисници Финансијског механизма исказали су очекивања како ће им стечена искуства у поступку подношења пројектне апликације, а затим и у провођењу одобреног пројекта, у потпуности користити у припреми и реализацији будућих пројеката, обезбијеђених кроз грант шеме других донатора, укључујући и Европску комисију (према резултатима проведене анкете).

4.3.4 Видљивост и промоција Финансијског механизма

Активности на промоцији Финансијског механизма провођене су од стране партнерских институција и корисника средстава. Ради упознавања шире јавности са улогом, значајем и ефектима Финансијског механизма, као и најаве будућих активности у вези са његовим провођењем, у дневној штампи објављен је чланак под насловом „Подршка реализацији локалних развојних иницијатива у Републици Српској путем Финансијског механизма за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја“ те два (2) интервјуа са Директором ИРБРС: „Бесповратна средства за развојне пројекте у општинама“ (доступно на: <http://www.irbrs.org/azuro3/a3/index.php?nid=683&id=422>) и „Ускоро нови грантови за општине“ (доступно на: <http://www.irbrs.org/azuro3/a3/index.php?nid=692&id=422>). Такође, припремљен је и дистрибуиран промотивни видео „Финансијски механизам за подршку локалном развоју у Републици Српској“ (доступно на: <https://www.youtube.com/watch?v=AkPhXeV02Q>).

У склопу 1. циклуса Финансијског механизма, пет (5) корисника средстава организовало је пригодне промоције током којих су се представници партнерских институција, корисници пројекта и јавност у цјелини имали прилику упознати са резултатима и значајем имплементираних пројеката за ове локалне заједнице. Све активности у вези са провођењем Финансијског механизма комунициране су са домаћом јавношћу и посредством званичне интернет странице ИРБРС. Видљивост пројектних резултата осигурана је и постављањем пригодних наљепница и промотивних табли са идентификацијама Финансијског механизма и његових партнерских институција.

4.3.5 Одрживост

Готово 72% јединица локалне самоуправе у Републици Српској поднијеле су пројектне апликације по објави *Јавног позива*. Стога, овакво интересовање несумњиво упућује на присуство широке подршке циљних група успостављеном Финансијском механизму чиме се сматра испуњеном једна од кључних претпоставки постизању његове одрживости на дуги рок. У прилог претходном говоре и резултати спроведене анкете међу корисницима 1. годишњег циклуса Финансијског механизма 2014-2015, према којим постоји потпуна сагласност о сврсисходности афирмисања Механизма у дугорочно одрживи инструмент подршке јединицама локалне самоуправе у провођењу развојно орјентисаних пројеката од локалног значаја.

5. КЉУЧНЕ ПРЕПОРУКЕ ЗА ДАЉЊЕ ФУНКЦИОНИСАЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ МЕХАНИЗМА

Финансијски механизма је први јавни инструмент успостављен за пружање подршке провођењу приоритетних, развојно орјентисаних пројеката локалних заједница у Републици Српској. Будући да у значајној мјери слиједи принципе и правила грант шема која се примјењују у земљама Европске уније, ради се о својеврсном пилот пројекту на нашим просторима.

Резултати процјене социо-економских утицаја 1. годишњег циклуса Финансијског механизма 2014-2015 недвојбено су потврдили, како оправданост његовог успостављања, тако и потребу за даљом афирмацијом и развојем овог финансијског инструмента. Стога се, у наставку дају препоруке за стратешко и оперативно управљања и усмјеравања Механизма током наредног периода, а све у циљу повећања ефективности и ефикасности, те мултипликовања ефеката од његовог спровођења на укупни друштвени и економски амбијент у Републици Српској:

1. Осигурати афирмисање Финансијског механизма у дугорочно одрживи инструмент подршке јединицама локалне самоуправе у спровођењу развојно орјентисаних пројеката од локалног значаја. С том намјером неопходно је проширити финансијски обухват Механизма, како у погледу укупно расположивих средстава, тако и у погледу доступних износа за финансирање

појединачних, развојно оријентисаних пројеката локалних заједница, у првом реду кроз осигуравање додатних средстава за функционисање од стране постојећих партнера, са интенцијом у проналажењу могућности за укључивањем и „нових“ партнера из реда домаћих институција и/или међународних донатора.

2. Приоритетна подручја финансирања кроз наредне финансијске циклусе неопходно је дефинисати према стратешким приоритетима Републике Српске у специфичним подручјима друштвеног, економског и социјалног дјеловања који, уједно на адекватан начин артикулишу интересе и потребе локалних заједница.
3. Обезбиједити стручну подршку, кроз адекватно осмишљен и проведен програм обуке, даљем јачању интерних капацитета ИРБРС за спровођење пројеката (дизајнирање и управљање грант шемама, управљање индивидуалним пројектним циклусом), обезбијеђених у сарадњи са међународним и домаћим институцијама и организацијама, на грант основи, укључујући и Финансијски механизам. Повећање оперативне ефикасности ИРБРС водило би даљој оптимизацији резултата и ефеката успостављеног Механизма, са могућношћу ефикасног преношења релевантних знања и искуствених спознаја на све укључене стране, у првом реду кориснике средстава, унутар локалних заједница.
4. У оквиру Финансијског механизма, успоставити „платформу“ за међусобну сарадњу, размјену знања и преношења искустава међу корисницима средстава чиме би се осигурала додатна димензија у подржавању процеса имплементације одобрених пројеката. Активности оперативног управљања, координације и администрирања успостављеном платформом за сарадњу обављале би се унутар ИРБРС, а истим би било обухваћено:
  - ✓ Повезивање корисника са специфичним потребама, с једне стране, и релевантним знањем и искуством поводом захтјева пројектне имплементације, с друге стране – успостављење „базе знања.“
  - ✓ Дистрибуција материјала насталих кроз реализацију финансираних пројеката (брошуре, публикације и сл.).
  - ✓ Подршка и усмјеравање локалних заједница у правцу успостављања и операционализације заједничких развојних иницијатива – међуопштинска сарадња.
5. Успоставити базу реализованих пројеката из средстава Финансијског механизма и пројеката који се налазе у процесу имплементације, са описом пројектних активности, резултата и циљева спровођења. Осим у сврху даље афирмације Механизма, база би представљала и значајан извор пројектних идеја за домаће носиоце социо-економског развоја, без обзира на начин на који се оне намјеравају реализовати: из сопствених средстава, путем Финансијског механизма или на неким другим основама. Доступност базе најширој јавности била би осигурана посредством званичне интернет странице ИРБРС.

Усвајање и досљедна примјена претходно наведених препорука гаранција су постизању дугорочне одрживости Финансијског механизма и његовог функционисања на начин који је у складу са стратешким приоритетима и стварним развојним потребама локалних заједница у Републици Српској.

Извјештај сачинио
Мирко Бошњак

Директор
мр Снежана Вујнић

ПРИЛОГ 1.

Преглед индикатора за праћење (мониторнг) пројеката чије је финансирање одобрено у склопу 1. Годишњег циклуса Финансијског механизма за финансирање пројеката интегрисаног и одрживог локалног развоја у Републици Српској 2014-2015

ИНДИКАТОР	Општина Рудо	Општина Теслић	Општина Шипово	КП "Рибник"	Општина Нови Град	Општина Купрес	Општина Калиновик	Општина Мркоњић Град	УКУПНО
Број новоформираних (креираних) радних мјеста/нових запослења, укључујући и самозапошљавање	60	2				2	4	1	69
<i>Грађевински радници у току извођења радова (4 мјесеца)</i>							15		15
Број пољопривредних газдинства која имају директну/индиректну корист од пројекта.	30	18			20	23	300	60	451
Број пољопривредних газдинстава која су унаприједила производњу као резултат приступа новоизграђеним пословним објектима								60	60
Број пољопривредних газдинстава која су унаприједила производњу као резултат приступа опреми	30	10						60	100
Број привредника који су унаприједили производњу и конкурентност кроз унапређену инфраструктуру.						6		60	66
Број грађана који директно користе/имају корист од резултата пројекта:	200	30	12.000	2.500	80	400	1.540	132	16.882
Број грађана из маргинализованих и рањивих социјалних група становништва који директно користе/имају корист од резултата пројекта:	19	18	800	50	80		200	71	1.238
Број новоуспостављених и функционалних пословних услуга/сервиса:					1				1
Број нових корисника успостављених/побољшаних услуга/сервиса (пословне услуге):	7							60	67
Број новоуспостављених и функционалних јавних услуга/сервиса:								1	1
Број нових корисника успостављених/побољшаних услуга/сервиса (јавне и комуналне услуге):	150		1.200						1.350
„м“ реконструисане јавне инфраструктуре (водовод):							12.115,30		12.115,30
„м“ новоизграђене јавне инфраструктуре (водовод):					4.143,00				4.143,00
Број грађана који имају директну корист од резултата подршке одрживом повратку (алати, сјемена, саднице, стока и сл.) у склопу пројекта:	22	2							24
Број функционалних јавних услуга успостављених путем међуопштинске сарадње у склопу пројекта:	1							1	1
Друго ("Т" откупљене малине на територији општине Рудо)	200-250 у наредних 5 година								200-250 у наредних 5 година